

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

TIDEVARVET

Nr 25 · 18 Juni

Nr 25 · 5 årg. 1927

Tidevarvet N:r 25

En vädjan har riktats från ett 40-tal korporationer och samfund till pressen att icke missbruka det fria ordets makt, till allmänheten att icke uppmanas till ett dylikt missbruk. Må denna vädjan icke förklina ohörd!

Meddelandet om att höga vederbörande tycks vilja gå den Petrén-ska vägen i lösdriivarfrågan är ämnet för veckans ledare — P å r ä t t s t r å t.

Doktor Alf Ahlberg fortsätter i detta nummer sin artikel *Kyrka och stat*. Den avslutas i nästa nummer. I detta sammanhang vilja vi meddela att det föredrag fru Anna Lenah Elgström höll på Fogelstad om Sanna och falska kvinnoideal finnes infört i Soc.-Dem:s söndagsbilaga för den 12 juni.

Margit Palmers på Alferf Bonniers förlag nyligen utkomna bok, *Studentska*, anmäles av R. H. i artikeln *Vår tids student-skor*.

Den lilla bild, som pryder första sidan är hämtad ur Elisabeth Bergstrand-Poulsens bok, *Värendskvinnor*. Med den som standar predikar signaturer 8:a n uppror.

Olga Elmdahl
Modemagasin
Kungsgatan 53. Tel. 108 51
STOCKHOLM.

Vid köp av villa
i Appelvik, Smedslätten och Älsten vänt Eder med förtroende till **Byggnästarnas Villabyrå**
Höglandstorgets hållplats.
Tel. Älsten 555.

Osby Hushållsskola
Undervisning i enklare och finare matlagning, bakning, slöjd m. m.
Lämpligaste tiden för konservering, Statsunderstöd och friplatser till mind-re bemedlade.
Kursen börjar den 18 juli och pågår 3 1/2 mån.
Prospekt fritt på begäran.
Rektor E. BROLIN, Osby.

Thufvessons Blomsterhandel
GÖTGATAN 16
STOCKHOLM.
Förstklassiga blomsterarbeten
Telefoner Söder 336 69, 3489

Stärkande
och aptitgivande är **IDOZAN**.
Erkänt bästa järnmedicinen.
Förordas av läkare. Fås å alla apotek.
IDOZAN A svagt avförande. **IDOZAN B** ej avförande.
Kina-IDOZAN särskilt stärkande.

EN VÄDJAN.

Pressen omspannar numera hela folkets offentliga och privata liv. Den har format sig efter vad den betraktar som allmänhetens önskan och dess stora framgång synes bekräfta denna föreställning. Samtidigt bidrar den genom ständig påverkan att forma sin läsekrets. Under denna växelverkan ha både pressen och allmänheten kommit att lägga orimlig vikt vid de skandaler, brott och sorgespel som utgöra samhällets mörka sida.

Sanningsvilja och uppsåt att beivra brottet förbytas alltför ofta i sensationslust. När en brottmålsaffär seglar upp, anställa en del tidningar en sportmässig tävlan i behandling av stoffet. Allmänheten slukar frukterna de rikhaltiga och saftiga skildringarna av dådet, brottslingen, offret. Nöjet har varit dyrt, ty priset har blivit: Förhastade beskyllningar och orundade misstankar, ofrånkomliga när snabbhet går före rätt. Våldförande av sanningen genom för hårda domar eller oriktigt återgivande av fakta. Kränkande av barmhärtigheten genom onödigt grymhet mot närstående, som ställas under offentlighetens pinande ljus.

Skadegörelse ofta långt utöver vad själva brottet eller olyckan åstadkommit. För läsarna själva och särskilt för ungdomen, medför denna journalistik en, ensidig inriktning på skadliga och osunda ting, vilken ständigt fordrar ny näring för sensationstörsten.

Det fria ordet är förvisso ett folks säkraste skydd mot godtycke, våld och våld. Pressens privilegium är att såsom språkrör för den allmänna rättskänslan verkställa den offentliga brännmärkning som stundom är nödvändig. Men sitt väckelsevärv bör pressen fullgöra med så mycket mera ansvarskänsla som vårt lands tryckfrihetslag lämnar tidningarna en frihet vilken i hög grad uppfordrar till varsamhet och ädelmod.

Detta uttalande är riktat till pressen såsom en vädjan om dess inflytelserika medverkan i det för alla gemensamma intresset att höja samhällsandan.

Det är likaledes riktat till alla, som hysa samma uppfattning, med en vädjan att icke stanna vid passivt missnöje utan aktivt bidra till offentlig och enskild opinionsbildning för en press, som i sin egenkap av spegelbild för vårt samhälle gör mera rättvisa åt det svenska folkets bästa intentioner.

Stockholm den 11 juni 1927.

Pedagogiska sällskapet.	Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen	Svenska Folkhögskolans Lärareförening
Arbetarnas Bildningsförbund	Svenska Missionsförbundet	Svenska Kvinnornas Nationalförbund
Centralkommitténs för Arbetsstugor för Barn Arbetsutskott	Svenska Sektionen av Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet	Svenska Riksförbundet för Sedlig Kultur
Förbundet mellan Sveriges K. F. U. M.	Sveriges Allmänna Folkskollärareförening	Svenska Sällskapet för Nykterhet och folkuppfostran
Föreningen för Folknykterhet utan Förbud	Sveriges Husmodersföreningars Riksförbund	Sveriges Flick- och Samskolors Lärarinneförbund
Stiftelsen Metodist-Episkopalkyrkans i Sverige Årskonferens Fredrika-Bremer-Förbundet	Sveriges Socialdemokratiska Kvinnoförbund	Sveriges Moderata Kvinnoförbund
Frisinnade Kvinnors Riksförbund	Sveriges Studerande Ungdoms Helykterhetsförbund	Sveriges Storloge av I. O. G. T.
Förbundet av Sveriges K. F. U. K.	Svenska Underofficersförbundet	Teosofiska Samfundet i Sverige
Föreningen Studenter o. Arbetare	Kommunala Mellanskolornas Lärareförening	Vita Bandet
Läroverkslärares Riksförbund	I syftet instämna:	Sällskapet Stockholms Stadsmision och Stockholms Centrala Diakonråd
Stockholms Kvinnliga Fackliga Samorganisation	Centralförbundet för Socialt Arbete	Nationaltemplarorden
Stockholms Kyrkliga Socialråd	Stockholms Kyrkliga Ungdomsförbund	
Svenska Fattigvårds- och Barnavårdsförbundet		

Längs horisonten.

Dyrbar jämvikt.

Den behärskade ton, som Ryssland lyckats bibehålla i sina svar på Englands noter under tiden som föregick den definitiva brytningen, har alldeles givit vika inför de händelser, som följt efter denna.

Som bekant blev i förra veckan den ryske gesanten i Polen, Woikow, skjuten på Warschaus järnvägsstation av en ung monarkistiskt sinnad ryss. Jämförd med de våldsdåd av större mått, som världen vant sig att skåda, kan denna händelse tyckas obetydlig. Den har emellertid framkallat en häftig förbittring inom Sovjet, som här ser ett ytterligare tecken på den tilltagande reaktionen gentemot Rysslands nya ordning. De tidigare inträffade händelser, som sårat Sov-

jet, inträngandet i legationen i Peking, belägringen av generalkonsulatet i Shanghai, Arcosaffären, sätas i samband med mordet på Woikow. De tydas alla som utslag av en sovjetfientlig aktion, vilken genom Englands uppträdande mot Ryssland fått nytt mod att framträda.

Man beskyller t. o. m. England för att med flit ha åstadkommit alla dessa för Sovjet kränkande handlingar i syfte att frambesvärja ett för Ryssland skadligt krig.

Även mot Polen, inom vars gränser mordet på Woikow ägde rum, har Ryssland riktat skarpa förebråelser. Det kräver rätt att få deltaga i undersökningarna om mordet, stränga straff för de i mordet delaktiga samt slutligen att sovjetfi-

entliga ryska organisationer och enskilda uppsparas och utvisas ur Polen. På dessa krav har polska regeringen svarat på ett sätt, som tydligen visat dess vilja att undvika konflikt med Ryssland.

Inom det egna landet har Sovjet ögonblickligen tagit hämnd på de mot Sovjet fientliga idéer, som ligga till grund för de senaste förolämpningarna. Tjugu personer, kända för monarkistiskt sinnelag, ha avrättats i Moskva. Detta visar hur starkt spänningen inom Sovjet reagerat inför påfrestningarna.

Den ständiga strävan att påtrycka främmande länder sin prägel, som Ryssland ådagalägger, mötes av ett lika oavbrutet motstånd från dessa länder. Motståndet i sin tur framkallar ständigt nya försök från (Forts. å sid. 4)

Den upproriska 8:an.

Då den signatur som vanligtvis har förmånen att få använda denna spalt erfor att jag gärna ville predika uppror, avstod den sin plats åt mej: gör det, sade den, folk är så rädda för uppror just nu. Det var något som jag inte hört, ty jag bor på landet. Här får man den uppfattningen att världen farit sämre av alla inställda uppror än av dem som blivit av.

Själv skulle jag gärna vilja bli en upprorsledare, jag skulle vilja anföras 8:ornas uppror, om jag kunde. Varje uppror kan hänföras till ett bevingat ord, som fallit ner i ett mottagligt hjärta. I mitt hjärta föll detta ord redan då jag välkomnade mina gäster på vårt julkalas, men en sådd skall ha tid att gro. Det föll från min systems läppar. Hon tittade på mej, på min nya klänning som jag köpt i staden och min man betalt dyra pengar för. Så sade hon: god jul! Jag är glad, att du blivit lika vanställd som jag.

Då öppnades mina ögon. Jag såg, hur hon såg ut i sin nya klänning, köpt i staden, och jag slöt mig till hur jag själv måtte se ut, ty vi äro ju båda två präktiga medelålders fruar i Småland.

Jag såg hela vår hjälplöshet, vår skam och vår nesa, såg att jag berövats min ålders och värdighets behag genom att klädas på av en mera dum än elak försäljare efter ett främmande ideal lika skiljt från min verklighet som öster är från väster.

Och jag förstod, att om jag av naturens hand och årens medverkan blivit en 8, så skulle jag framt vara en 8 och inte leka 1.

Men klänningen måste användas, ty den var julklapp av min man, alla mina medåttor i trakten prisade den och därmed sig själva. De levde i illusioner, som ingen spegel tycktes kunna ta död på, de visste icke hur de sågo ut i sina raka, snäva klänningar, som gjorde en tunn av 8:an, dolde dess trevliga bukter och skamligt förrådade dess tyngd och dess vikt.

Till pingst hade jag lidit nog för att förmå mig att göra ett ensamt personligt uppror med allt som därav kan följa. Jag avstod från att resa till stan.

— Ska mor inte också försöka få något färdigt? Alla modeller finns i stora nummer!

Nej, tack, svarade jag min dotter, varpå jag köpte ett bomullstyg i boden, tog med mig den illustrerade boken *Värendskvinnor* till sömmerskan och sade: här är den nyaste modejournalen. Nu syr vi efter den.

Det satt hårt åt, ty sömmerskan är ung och har aldrig sytt en ärlig klänning förr, endast träcklat hop sjok under sin bana. Men det gick, ty det måste gå.

Så nu är jag åter sådan jag skall vara av naturens hand: Jag har ett ordentligt sömmat midjeliv, vars stycken vidga ut sig till skört. Jag har en vid rynkad kjortel och jag har en kjortelsäck! Bara det är värt mycket.

När jag uppträdde i denna klänning nu till pingst provade jag den först på den (Forts. å sid. 4)

Aro Edra inkomster för stora?

varom inte, nedbringa Edra livsmedelskostnader genom inköp i våra butiker

KONSUMENTFÖRENINGEN STOCKHOLM

TIDEVARVET

Utkommer varje helgfri lördag.
Slussplan 1, 2 tr., Stockholm.

REDAKTÖR:

Elin Wägner.

Mottagningstid kl. 10—11.

Telefon Norr 48 42.

EXPEDITION:

Telefon Norr 282 43.

Kontorstid kl. 10—12 f. m., 1—4 e. m.

PRENUMERATIONSPRIS:

För helår kr. 6:—, halvår kr. 3:50,
kvartal kr. 2:—. Lösnummer 15 öre.

ANNONSPRIS:

I text ..... 20 öre
per millimeter.

Textsida eller särskilt begärd
plats ..... 25 öre

Linköln Bloms Boktryckeri
STOCKHOLM 1927.

Tidevarvets
Rådfrågningsbyrå

för föräldrar

Slussplan 1—3 II

torsdagar 9,30—10,30 f. m.

Mathilda Staël von Holstein

Ledamot av Sveriges Advokatsamfund.

Malmorgsgatan 3, Stockholm.

Telefon 244 88, Norr 244 19.

Familjerätt. Hyresärenden. Testamenten. Bouppteckningar. Förfrågningar från landsorten besvaras omgående.

EVA ANDÉNS Advokatbyrå

Inneh. Eva Andén. Ledamot av Sveriges Advokatsamfund.

Herkulesgat. 14. Tel. 75 76, Norr 183 36,
f. d. La Vattugatan.
STOCKHOLM.

SPECIALITET: Familje- och arvsaker,
Boutredningar och testamenten,
förvaltningsuppdrag.

Aven skriftliga förfrågningar.

Advokat Hugo Lindberg

Ledamot av Sveriges Advokatsamfund.

Norrlandsgatan 8—10, Stockholm.

Tel. 147 99, N. 101 50.

TANDLÄKARE

ELSA ARRHENIUS

Kungstengsgatan 9, invid Birger Jarlsgatan.

Tel. Norr 20500. T. Bostaden: Norr 19315.

Tandl. Greta Bergman,

Hantverkaregatan 80, 1 tr. Hörn. av S:t Eriksgatan.

Mottagning: Månd., Onsd., o. Lördagar
12—2 em., 5—7 em. Övriga tider efter
överenskommelse per telefon.

Tel.: Kh. 8485. Bostad: Norrviken 132.

Tandläkaren

Emma Andersson,

Stureplan 13, I (Dagens Nyheter's hus.)

Tel. Norr 3 47.

För längre och kortare tid uthyres
propria rum, centralt beläget, även
helinackordering kan erhållas. Moderata
priser.

DIETHEMET,

Birger Jarlsgat. 14, III, tel. Ö. 1653.

BADA Enskedebaden

bästa medel mot huvudvärk och reumatiska
smärtor av alla slag. Kvartsljus billigt.
Birger Jarlsgatan 33. Norr 2057.

Kvartslampa 1:50

Dialermi 2:—, Ultravioletta strålar.
Mångårig praktik. Läk. rek.

Elektriska Central Institutet,
Stureplan 13, 4 tr. Hiss A. Gustafsson
Tel. Norr 197 92.

På rätt stråt.

I ett tal, som socialministern höll i Skåne förra sommaren, kort tid sedan han tillträtt sin befattning som statsråd, uttalade han sitt gillande av det av herr von Koch utarbetade förslaget till ny lösdriarlag, som då nyss blivit framlagt. Socialministerns mening var även att på grundval av detta förslag framlägga proposition inför årets riksdag.

Emellertid möttes förslaget av en tämligen omfattande kritik från olika håll och på olika punkter. Som bekant tillkännagav socialministern därför i början av februari detta år sin avsikt att uppskjuta frågans framläggande för riksdagen till ett annat år. I stället förberedades tillkallandet av sakkunniga för förnyad behandling av frågan, vid vilken man även ämnade taga hänsyn till de synpunkter, som gjort sig gällande i över förslaget uttalad kritik.

Sedan dess har frågan vilat ända tills för några dagar sedan, då en petition inlämnades till socialministern. Petitionen som var undertecknad med 230 namn, de flesta kända inom socialt arbete av olika slag, innehöll en hemställan om, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga åtgärder för att den nuvarande föräldrade och otillfredsställande lösdriarlagen snarast möjligt måtte upphävas. I dess ställe förordades en lagstiftning i huvudsak byggd på det av herr von Koch år 1926 framlagda förslaget.

I motiveringen framhålls bl. a. att en anledning till att frågan ännu inte blivit avgjord, ligger i den kritik, som från vissa håll gjort sig gällande mot förslaget ifråga. Kritiken har särskilt riktats mot behandlingen av prostitutionens problem. Man har härvidlag istället för direkt ingripande mot de prostituerade förordad indirekta åtgärder såsom upplysningsverksamhet, förbättrade bostadsförhållanden, förändringar inom nöjeslivet, kvinnornas avlöningsförhållanden m. m.

Undertecknarna av petitionen anse ej sådana åtgärder tillräckliga. En planmässig verksamhet för de redan fallnas förbättring, för samhällets skydd och till hjälp för de unga, som ännu inte dragits in i lösdriareri och prostitution, är ofrånkomlig. I petitionen påyrkas något ändrad formulering av ett par ställen, så att begreppet beredande av inkomst genom skörlevnad ej måtte bli det avgörande för inskrifande från samhällets sida. Genom att

penningfrågan skjutes åt sidan skulle ett ingripande underlättas mot såväl män som kvinnor vilka lockas till utukt.

Slutligen framhåller petitionärerna att en ny utredning av frågan skulle fördröja dess avgörande på ett olämpligt och skadligt sätt.

I detta sammanhang torde böra påpekas att Verkställande Utskottet i Frisinnade Kvinnors Riksförbund i slutet av december 1926 till socialministern inlämnade en skrivelse med begäran att Kungl. Maj:t måtte vidtaga förnyad utredning av prostitutionens fråga men att i väntan på denna utrednings resultat måtte omedelbart föreläggas riksdagen förslag till provisorisk ändring av den gamla lagen med inpassande av vissa av herr von Koch föreslagna åtgärder, om vilkas lämplighet alla voro eniga. Denna skrivelse föranledde emellertid inte någon regeringens åtgärd.

Nästa händelse i lösdriarlagens historia kom i förra torsdagens konselj då Kungl. Maj:t bemyndigade socialministern att tillkalla högst fyra sakkunniga att biträda med överarbetning av herr von Kochs förslag till lag om vissa samhällsvådliga och arbetsovilliga.

Socialministern har med anledning av detta bemyndigande tillkallat landshövdingen i Kronobergs län, A. Beskow, hovrättsrådet i Svea Hovrätt, Viktor Petrn samt dr Anna-Clara Romanus-Alfvén.

Redan tidigare ha de tillkallade sakkunniga givit uttryck åt mycket olika synpunkter på det ovannämnda lagförslaget. I det yttrande över förslaget som länsstyrelsen i Kronobergs län avgav i höstas, framkommo sålunda en del anmärkningar mot vissa punkter, särskilt vad det gäller kostnaderna. Förslaget principer gillas dock i stort sett av länsstyrelsen, ehuru man avstyrker ett omedelbart antagande av lagen. Över de föreslagna åtgärderna mot de prostituerade förekommer intet särskilt yttrande.

Hovrättsrådet Petrn har också vad beträffar förslaget allmänna brister framhållit de stora ekonomiska betänkligheter med vilka förslaget är förknippat. Han har vidare bestämt uttalat som sin uppfattning att en skild behandling av prostitution och lösdriareri är ett villkor för att nå fram till det eftersträvade målet, prostitutionens utrotande i möjligaste mån.

Medicinsk och Elektrisk

Hår- och Ansiktsbehandling

Bortt. av vårtor, bruna fläckar, liktornar med violetta strålar. Gen. hårväxt bortt. med elektrolysbehandling
Manicure, Pedicure f. damer o. herrar

Hilda Jonson

Götgat. 18. Tel. S. 332 99. Stockholm

Glöm ej

Spångbergs Blommor

12 Birger Jarlsgatan 12

Framkallning,

kopiering och förstoring av amatörbilder utföras bäst hos

PETERS, Stureplan 4.

Det bästa smårödet och kaffebrodet köper man i

Majas Hembageri

Bergsgatan 36, Stockholm

Tel. Kungsh. 54 68

Grahamsbröd o. Våfflor

10 proc. påbröd lämnas.

Vackra Blårävar

och Skogsmårdar

i stort urval till
billigaste priser.

CARL E. LINDGREN

Birger Jarlsgatan 5.

Har Ni märkt

att vanlig toilett-tvål ej förmår göra Er hy frisk och fraiche? — Börja i dag med den underbara, skönhetsalstrande

Schéel's Radium-tvål

Innehåller radium-mineraler "Vikitt"

Framtidens tvål
Pris 1:— krona

Vilkithalten kontrolleras
av Fil. Dr. N. Sahlbom.

Vänlighetens anda.

Sverige gästas i dagarna av en missionär för Bahairörelsen och esperantospråkets spridning i världen, miss Martha Root. Den senare rörelsen är väl utav oss alla känd men inför den förra torde många av oss stå ganska främmande och okunniga. Bahairörelsen är i några få ord uttryckt, en religiös rörelse, vars mål är att arbeta för grundläggandet av sann religion och universell fred i världen.

Den grundades i Persien i mitten av 1800-talet av den persiske filosofen Baha- o- llah och har sedan dess nått en nästan underbart hastig spridning i både Östern och Västern. Dess grundläggare stötte på starkt motstånd från muhammedanerna och måste i fyrtio år leva i landsflykt. Genom hans efterlämnade skrifter och genom hans lärjungar främst bland dem hans dotterson, Shoghi Effendi, som nu är rörelsens ledare, har hans läror och grundsatser spritts vidare ut över världen.

Bahairörelsen verkar främst för världsfred efter Kristi sinne och arbetar för förbrödning mellan folken. Men på sitt program har den även andra uppgifter såsom höjan-

Detta krav är i själva verket icke något nytt. I den stora utredning, som verkställdes av 1902 års reglementeringskommitté, uttalade sig reservanterna, professor J. E. Johansson samt direktör Westerberg, med skärpa emot en kriminalisering av såväl halv- som helyrkes prostitution.

Frisinnade Kvinnors Riksförbund visar även i en redogörelse för sin ställning till förslaget om ny lösdriarlag att den kritik, som från förbundet och många av dess enskilda medlemmar riktats mot von Kochska förslaget på denna punkt, gått ut på nödvändigheten av prostitutionens särskiljande från behandlingen av lösdriareri.

Den tredje av de tillkallade sakkunniga, doktor Anna Clara Romanus-Alfvén, har gjort sig känd som en varm anhängare av det von Kochska lagförslaget.

Då sakkunniga inte erhållit några uttryckliga direktiv av regeringen kunde man vänta, att det blev landshövding Beskow, som fick följa utslaget mellan de båda motsatta åskådningarna. Efter vad det förljudes har emellertid socialministern tillkännagivit sitt gillande av de synpunkter som företrädas av hovrättsrådet Petrn. Låt oss alltså hoppas att dessa synpunkter måtte bli de avgörande!

det av skolväsendet. Med esperantorörelsen är den intimt förbunden, enär dess ledare insett den mäktiga faktor för samförstånd mellan folken, som ligger i ett gemensamt språk.

Efter dessa torra fakta om rörelsen lämna vi ordet åt en esperantist, som sammanträffade med miss Root under hennes besök i Stockholm och som bättre kan ge oss något av den goda anda, som omger Bahairörelsen och dess missionär.

Torsdag afton den 2 juni fick en skara esperantister tillfälle att möta en vittberest representant för — man kan gott säga vänlighetens anda.

Det var en något gråhårig, synnerligen behaglig amerikansk dam, miss Martha Root, som lät oss få den stora glädjen att höra henne på sitt klara, stilla sätt berätta om upplevelser ute i vida världen.

I Beskowska skolans bönstäl var det som miss Root talade till esperantister av mycket skiftande ålder, men sannolikt alla mottagliga för den vänlighetens anda, som i förening med rika, djupa upplevda erfarenheter omsvepte vår långväga gäst.

Bland dem som vid föredragets slut på korrekt Esperanto uttryckte sitt tack till talarinnan märktes en elev vid Beskowska skolan, vilken genom endast ett par veckors studier av Esperanto uppnått denna färdighet. Bland åhörarna funnos också ett par unga arbetare, som efter några månaders synnerligen okoncenterat esperantostudium kunde tillgodogöra sig föredraget. Sådana exempel tala för sig själva.

Av ännu mycket större betydelse är dock naturligtvis själva det faktum, att en människa far 'jorden runt med ett fredsevangelium, grundat på den universella religionen Bahaismen och det gemensamma språket Esperanto.

För en om Esperantos världsuppgift övertygad människa var det i sanning uppbyggligt att höra miss Root tala om hur hon i sin egenskap av esperantist kan fara från land till land och besöka folk av olika raser och på olika kultur- och överallt känna sig som hemma, buren av samma anda, som är ett särmerke för den store människovännen Zamenhofs skapelse Esperanto.

Sannerligen man tycker, att alla goda krafter, alla som sträva efter en fast grundad fred mellan jordens folk, skulle fylka sig kring den mäktiga bärare av förstälensens och vänlighetens anda, som ett gemensamt språk måste vara.

Henny Widström.

Matlagningskolan,

Humlegårdsgatan 5 I

LUNCH Middag

Smörgåsbr. Smör, ost, sill

varmrätt, kaffe 2 rätter

1:25 1:50

Ny regim. N. 115 50. Kupongsystem.

ton. "Hur skall jag få det här fint tills gästerna komma?"

2. Men Ni be-
höver ej för-
tvivla. Saponar-
ias Flytande sil-
ver finns att till-
gå överallt. Fly-
tande silver ger
på ett ögonblick
hela Eder silver-
uppsättning ett utseende som det komme
direkt från guldsmedens verkstad. Fly-
tande silver försilvrar medan det putsar
och polererar Ert silver.

3. Flytande sil-
ver angriper
ej metallen, utan
ju oftare föremål-
en putsas, desto
tjockare blir sil-
verlagret. Alla
andra putsmedel
slita silvret, Fly-
tande silver konserverar det.

Flytande silver demonstreras å Bygge-
och Bo-utställningen å Liljevalchs konst-
hall i Stockholm, Svenska Mässan i Göte-
borg samt å utställningarna i Karlstad
och Falun.

Flytande silver försäljes i väl sorterade
färg-, kemikalie-, järn- och speceri-
affärer samt guldsmedsaffärer.

Pris per 1/1 flaska Kr. 3:50. Prov-
flaska Kr. 1:25.

Generalagenter:

GYLLING & CO.,

Regeringsgatan 5, Sthlm. T. N. 198 76.

Massage, Sjukgymnastik

meddelas i hemmen.
Fru Louise Stark, ex. sjukgymn.
Regeringsgatan 59, II. N. 9667.

Vår tids studentskor.

Det var för några dagar sedan som jag träffade en socialdemokratisk kvinna, vaken och intresserad och tillhörande de mera intellektuellt betonade inom den socialdemokratiska kvinnorörelsen. Hon hade legat och studerat i Uppsala och vårt samtal kom snart att röra sig om de uppsaliensiska studentskorna, deras sociala och politiska intressen, den andliga atmosfär som omger dem.

Det var ett rätt nedslående intryck jag fick av den unga generationen och i all synnerhet den unga kvinnliga generationen i Uppsala, det måste jag bekänna. Inte endast så tillvida att den saknar radikala ledare och att den ungdom, som går ut från vår nordliga universitetsstad är så ojämförligt mycket mer konservativt betonad än vad fallet är med deras kamrater nere i Lund — detta är ju ett förhållande, som egentligen inte kan läggas ungdomen till last. Men vad som slår en med häpnad, när man får höra det, är att det till och med i vår tid inte anses riktigt fint och lämpligt för i all synnerhet de kvinnliga studenterna att ha några sociala eller politiska intressen eller överhuvudtaget några intressen alls över de vetenskapliga. Och har man tilläventyrs några, när man kommer dit, så förkvävs de. Det är depraverande för ens sociala ande att ligga i Uppsala, om jag så får uttrycka mig.

Ser man på förhållandet mellan studenter och arbetare, så märker man snart, att de ha mycket litet gemensamt och därtill en mycket svag vilja eller ingen vilja alls till att få i gång något samarbete. Och detta är väl i främsta rummet studenternas fel, eftersom de borde taga initiativ. Det skulle nog inte fordras så mycket för att få en ändring till stånd. Det talas ibland om att slå en bro över klyftan, som skiljer de bägge lägren, men inte ens det skulle ju behövas. Det fordras ju bara att man får upp ögonen för att alla står på samma sida, så är bron överflödig. Men det är det man tydligen inte begriper.

Av en tillfällighet föll ungefär vid samma tidpunkt i mina händer en nyligen utkommen roman från vår tids Uppsala, Studentska av Margit Palmær, vilken är långt ifrån en tendensroman i den ovan antydda stilen, men som, ändock gav mig belägg för att min sagesman talat riktigt. I boken finns det bland annat en ung studentska, som tycker, att den andliga atmosfären är oerhört litet livgivande och befruktande. Ingen kan väl förneka, att studentlivet här är allt utom vad

man väntar sig. Studierna bli torrt massplugg, om man håller sig inom den gjorda ramen, rekreationen som borde vara ädelt tankeutbyte och andarnas brottning med nya idéer blir ett nöjesjakt för att slå ihjäl tiden.

Hon får med sig några likasinnade kamrater och man beslutar att starta en klubb och försöka få med sig all ungdom — studerande, arbetande och konstnärlig. »Ty vad vi behöva», säger vår unga pionjär, »det är kontakt med en ungdom, som har andra strävanden än vi och ser livet från en annan synvinkel, en ungdom, som ser lika kritiskt för att inte säga fiendligt på oss som vi på dem».

Klubben kom så småningom till stånd och skulle ha sitt första sammanträde. Man ämnade diskutera »Studenten och vår tid» och en stor skara ungdom hade inbjudits. Men ack, det hela blev fiasko! Det urartade till ett regelrätt gräl, där den ene försökte övertyga den andre om sin egen kategoris förträfflighet. Arbetarna förklarade, att studenterna voro för efterblivna och karakteriserades av intelligenshögfärd, färfäga och andlig lättja, de kunde inte längre leda samhällsutvecklingen. Akademikernas ståndpunkt drevs till sin spets av en amanuens, som påstod, att hjärnan var sedan tidernas morgon skapad att härskas och om handen visade lust att bli härskare, var detta bara ett tecken på att hjärnan började bli svag och uttjänt. Den behövde sålunda »bara» stärkas för att kunna återta sin naturliga funktion.

Men nu har jag så länge uppehållit mig vid detta lilla avsnitt av Margit Palmær's bok, att det kan vara på tiden, att läsaren får en uppfattning om boken i sin helhet. Den följer en ung flicka, Magda Blom från Trävalla, från den dag, då hon berusad av livsglädje sätter den vita mössan på sitt huvud tills hon sitter som välbeställd bibliotekarie efter några års trägna studier i Uppsala. Med oerhört spända förhoppningar kommer Magda till universitetet. Det finns så oändligt mycket som hon vill fördjupa sig i, hon är sjuk efter vetande, här skall läsas! Det första året blir det i alla fall inte så mycket med studierna. En ung studentskald, som Magda förälskar sig i, förrycker alla hennes goda föresatser. Hon är en liten känslig själ, som har svårt att stå emot i kylan och när hon får sin litteraturhistoriska uppsats underkänd samtidigt som hennes älskade glider ut ur hennes liv, blir det för mycket för henne, hon lägger sig ned i en driva ute på slät-

ten för att dö. En gammal snäll professor — det finns nämligen också sådana — räddar henne dock och efter den betan har Magda nyktrat till. De blå drömmarna äro borta, hon blir en plugghäst, som ordentligt tar sin examen. Så småningom lär sig Magda att inse, att det finns mycket vackert och värdefullt här nere på jorden, om också många ungdomsdrömmar äro visioner, som upplösas och försvinna.

Boken är egentligen inte originell på något sätt. Man måste kanske döma den som lite osäker och naiv i stilen på sina ställen. I all synnerhet är episoden med studentskalden, som älskar men överger, som dör och blir begräven och vars drag Magda till slut tycker sig skönja i en Apollostaty, som återger henne livsmod och harmoni, ganska sentimental och lite påklitrad. Men det gör ingenting, ty boken är annars så frisk och sund och rolig. Den har inte bara sitt intresse för alla, som själva fått ligga i Uppsala utan också för alla andra, ty en Magda Blom ha vi alla varit. Vi ha trott och hoppats och blivit besvikna. En del har besvikelsen knäckt, andra har som Magda funnit nya livslinjer.

Vad som inte kan undgå att glädja ens falska hjärta i Margit Palmær's bok äro de många snärtarna åt i all synnerhet de yngre professorerna och docenterna för deras lärdomssnobberi och spetsfundigheter. Bland annat gör en skildring ifrån Vrås gamla kyrka en verkligt glad. Professorn har tagit sina adepter med sig dit för att studera de fornlämningar som återstå av den gamla ärevärdiga katedralen. Man gör sig stora förväntningar, ty docenten Scherlin har skrivit hela sin avhandling om dessa märkvärdigheter. När man kommer fram, finner man — tre tegelstenar på en gödselhög.

R. H.—n.

En bekväm och elegant sko,

som genom sin ovanligt goda passform vunnit stort erkännande från våra kunder, är »Syster Elsa-skön» av svart chevreau med sleif och gummiklack

Kr. 22:50

Lagerons

Kungsgatan 4 - 9 Drottninggat.

Svart på vitt.

Också en epilög.

Det är nu vid den tid på året, då det är ens plikt att skriva om riksdagens avslutning. Men det är ett mycket svårt uppdrag, i all synnerhet som träden långt borta på Långholmen skönjas granna och gröna och solen gnistrar på Riddarholmsfjärden och på båtarnas vita segel. Den strömmar in över redaktionsbordet, leker i bläckhornets prismor och för tankarna till allt möjligt annat än till politik, lagar och riksdagsplena. Dessutom är det så svårt att variera detta tema. Det blir mest att är från är upprepa detsamma.

Riksdagen använder ständigt samma kortsynta sätt att arbeta. I början går det i mycket sakta lunk, men så bär det också mot slutet av perioden i sken. I stället för att det borde vara trav hela tiden. Föredragningslistorna ha på sista tiden varit flera sidor långa med många viktiga och omfattande frågor, som var och en skulle fordra en lång och ingående behandling, men som avverkats vid 3—4-tiden på morgonen ungefär som när man stämpelar frimärken på posten — dunk, dunk, dunk.

Hur man nu burit sig åt, så blev man i alla fall färdig till pingst. Då reste var och en till sitt. Det officiella avslutandet på rikssalen är nämligen en högtidlighet som ingen människa, vilken inte är därtill nödd och tvungen, bryr sig om att övervara. Det är bara talmännen och statsråden och möjligen några stockholmare, som begå denna underliga ceremoni.

Men nu släcker solen i ögonen och gör granna solkissar i bokskåpets glasdörr. Nu slutar vi.

Kritiken över Vandrerskan.

Fredrika Bremer står nu på sin vackra gräsplan i Humlegården utsatt för himmelens vindar och kritikens skurar. De förra äro sommarljumma, de senare isket piskande. De flesta av huvudstadstidningarnas kritiker ha hånat ned Fredrika statyn och i allmänhetens namn talat hårda ord, mycket hårda ord. Allmänheten själv har inte sagt mycket, endast stätt lite undrande framför statyn och liksom försökt att jämföra bronsbilden med den Fredrika Bremer, som var och en själv skapat och bär inom sig. Och så har man nickat liksom igenkännande. Det har vi gjort och många med oss.

Man blir först lite förbluffad, det är sant. Det är nog mest för att man är för van vid de konventionella och gräsliga bronsmänniskorna på andra torg och platser. Men man förstår snart, vad konstnären vill ha sagt. Bilden är på något sätt bekant för ens inre öga. Är det inte mycket nog, om man kan säga om ett konstverk, att det kristalliserar ut inom en de vackraste tankarna om och det bästa minnet från den människa, som verket vill ära? Betyder det inte sedan bra litet, om häret är för mycket stiliserat och kjolens linje för lite svängd?

För att inte våra läsare skola få den uppfattningen, att vi envetet hålla fast vid att Fredrika-Bremerstatyn uppsatt och i färdigt skick är vacker, därför att vi en gång sagt, att skissen och gipsmodellen voro tilltalande, så vilja vi till slut citera

några uttalanden av bemärkta kvinnor som stod att läsa i Svenska Dagbladet. Alla sakkunniga svänga nämligen inte gisslet över konstverket.

Emilia Fogelklou gör följande reflexioner:

Om jag aldrig förnummit, hur den äldrande Fredrika Bremer i all stillhet växte till en samfundstänkare, som gick tiden långt i förväg — då hade jag säkert föredragit en teckning ur vardagslivet framför denna originella och trevande staty.

Om jag aldrig börjat skilja mellan skulptural tolkning och porträttmålning, då hade jag säkert varit alltför intresserad av särdragen för att upptäcka hela konstverket, sådant himlens dagrar och luftens vindar ge relief åt dess enhetliga talande gest.

Men som jag nu ser, finner jag i Sigrid Fridmans staty ett förlösande uttryck för Fredrika Bremer, den alltför oförstådda, denna vestal, som ännu med åldersböjd ryggbak okuvligt värnade om den helga lågan, där hon skred — och alltför jämt skred — oss långt förbi hän emot en fulltonigare och skönare samfundsvärld än den som är.

Fru Anna Lenah Elgström säger:

Statyn har i mitt tycke ett besjälat förändligt uttryck — ett särdrag som skiljer den från andra skulpturverk av liknande slag. Möjligen skulle jag önskat se den i något större proportioner samt högre placerad, men detta är blott smådetaljer, som icke störa helhetsintrycket. Det är trots allt stora linjer över den lilla gestalten.

Till sist Hjärdis Tengbom, själv en framstående skulptör:

Sigrid Fridmans Fredrika Bremer är säkert ett gott konstverk. Om en konstnär speciella uppfattning av en given uppgift kan man ju diskutera men inte alls döma. Denna Fredrika Bremer överensstämmer inte med min uppfattning, det erkänner jag. Med svårighet söker jag efter den andliga och ljusa höghet, som trots all kamp och motgång måste ha varit hennes. Men jag vill förstå det vackra som här är givet — och jag finner mycket.

Nordingrättragedin.

För någon tid sedan hände det i Nordingrät socken i Ångermanland, att ett litet barn, som utackorderats i en familj smittade ner hela familjen med syfilis. Barnet hade tidigare legat under läkarbehandling för sjukdomen och det borde vara tydligt och uppenbart för dem som hade ansvaret för barnet — det hade utackorderats av socknens fattigvårdsstyrelse — att det led av sjukdomen. Inga upplysningar hade dock lämnats fosterföräldrarna och eftersom de voro okunniga om faren, vidtogos inga försiktighetsmått från deras sida.

Man tycker nu att det i ett så allvarligt fall som detta borde vara allmänna åklagarens sak att utreda, på vem ansvaret vilar, men åtminstone hitintills har inget sådant ingripande skett. I stället har fosterföräldrarna tagit saken i egna händer och gjort vad man tycker ligger rätt nära till hands, åtalat fattigvårdsstyrelsen. För några dagar sedan föll domen i målet och

Kyrka och stat.

Av Alf Ahlberg.

(Forts. fr. förg. nr.)

Om nu staten är det högsta värdet, så betyder detta logiskt en omkastning av rangordningen, som på sin höjd åt Gudsriketanken ger andra rummet. Om medeltidskyrkan var benägen ge den världsliga makten en frihet inom vissa gränser, nämligen just så långt den icke trädde kyrkans intressen för när, så ha väl de protestantiska varit benägna att ge sina respektive kyrkor en viss frihet, men blott så långt de icke skadat statsintressena. »Sveriges majestät och Guds kyrka, som därutinnan vilas» — märk rangordningen. På så sätt löste hos oss Gustav Vasa problemet att, som han uttrycker sig, förena »de tu herrskaper», stat och kyrka med varandra. Och så överallt i de protestantiska kyrkorna. I stället för den åtminstone i princip enhetliga k a t o l s k a d. v. s. allmänliga kyrkan lika många statskyrkor — märk ordningen i ordsammanställningen — som stater. Den som går i kyrkan kan varje söndag få höra trosbekännelsen om »en helig allmänlig kyrka», ehuru en mera esoterisk

lära upplyser honom om att denna kyrka är osynlig. Och det tror han gärna — ty den är sannoligen svår att få syn på. Däremot kan man se många splittrade kyrkor, frikyrkor och statskyrkor.

Vill man se ett konkret exempel på omkastningen av rangordningen må man tänka på den egendomliga allians mellan militär och prästerskap, som av gammalt funnits i de protestantiska statskyrkorna. Det är riktigt, att i viss mening en sådan allians även fanns i medeltidskyrkan. Men Kristi stridsmän voro dock principiellt sett kämpar för Guds rike och icke för staten. För detta rike drogo de svärdet, för det drogo de ut till den heliga graven under fältröpet »Gud vill det» och det finns mer än ett exempel på att kyrkan i stridsvämlet lyfte sin häroldsstav och bjöd frid över världen. I de protestantiska statskyrkorna har det i allmänhet varit så, att Gud har velat något blott så länge det varit med statsintresset förenligt. Eller för att tala med Napoleon, vars rena språk på denna punkt man beundrat och t. o.

m. anfört till statskyrkans förvar: »Religion är bra att styra ett folk med, man måste välja mellan att styra det med religion eller att styra det med kanoner.» När Gustav Adolf drog svärdet i tretioåriga kriget — en åtgärd, som sannolikt ingen opartisk historie-skrivare skall ha skäl att klandra — utfärdade han en förordning, som tillhöll prästerskapet att särskilt predika över gammeltamentliga texter, på det att, såsom det heter »folkets sinne må bli mera upptänt till krig». Och en svensk statskyrkopräst, som något av de första krigsåren studerat själavården vid den tyska fronten i väster sammanfattade resultatet av sina undersökningar i den monumentala satsen att »de tyska prästerna i hög grad bidragit att öka arméns kampduglighet».

Under medeltidskyrkans hägn var vetenskapen en a n c i l l a f i d e i, en trons tjänarinna som hade att underkasta sig trons lydno. Tanken är visserligen oss frammande och man behöver ju inte spilla ett ord på att den står i strid med all vetenskaps livsprincip. Men skall man underordna sig något, så kommer dock allt an på v a d man underordnar sig. När vetenskapen underordnade sig tron gjorde den vad alla andra kulturmakter, vad konstnären som smyckade katedralerna, dik-

taren och musikern, ja vad skomakaren och skraddaren också gjorde; var i sin stad tjänade de Guds rike som det högsta värdet.

I den protestantiska statskyrkan däremot har religionen varit en ancilla civitatis, en statens tjänarinna, underordnad staten som det högsta värdet. Såframt man inte är en inbiten hegelian, för vilken staten med stort S. är Guds representant på jorden, kan man väl knappast undgå att betrakta detta som radikalt felaktigt rangskala. Man behöver visst inte ansluta sig till en statsfientlig anarkism, man kan se staten i olika former som en nödvändig, god och nyttig institution. Men den har världsliga och timliga mål, medan bortom Gudsriketanken det stora och höga evighetsperspektivet blånar.

För övrigt kanske man inte alltför mycket skall orda om medeltidskyrkans tvång och andliga ofrihet, jämförd med förhållandena i de protestantiska länderna under nyare tiden. I ena fallet är det kyrkan, i det andra staten, som tvånget kommer från. I regel ha staterna inte haft intresse av att blanda sig för mycket i religiösa frågor och därför har tros- och lärofriheten varit större — det är sant. Men om statsintresset trätts för när — då har staten sagt sitt veto. Man minns kanske hur

preusserkungen slog näven i bordet, när den gamle Kant började att publicera sin beska av en djup etisk religiositet genomandade kritik mot machiavellismen: »Med Kants skadliga skrifter måste det äntligen upphöra».

Givetvis har allt i historien sina naturliga och nödvändiga orsaker. Att den katolska kyrkan nådde bristningsgränsen hade sina nödvändiga orsaker, ty den presenterade en livsform, som överlevat sig själv och ingen utveckling sker genom återgång och konstgjord andning. Julianus Avfällingen och den katolska reaktionen är båda var på sitt sätt exempel därpå. Att protestantismen kom var dock en nödvändighet och givetvis likaså, att de nybildade protestantiska kyrkorna ställde sig under statens beskydd. — Men historien visar också mer än ett exempel på att det som från början varit beskydd snart nog blir förtryck. Och att detta abnormala statskyrkoförhållande, en proviso-risk åtgärd, stabiliserades till något normalt förefaller dock finnas anledning att beklaga. Skyddslingen blev ett medel för beskyddaren till ökad makt och fick gå hans ärenden.

Det faller icke inom ramen för detta föredrag att här ge en historisk skiss av den protestantiska statskyrkotanken. Jag får nöja mig med att

det blev en dom som väckt den största förvåning på många håll. Makarnas talan ogillades, enär ansvaret inte kan sägas avila fattigvårdsstyrelsen och istället ålades de att betala 300 kr. i rättegångskostnader. Det ligger visserligen ett mycket mänskligt och naturligt intresse för fosteräldrarna att få klarhet om vem som bär skulden till denna tragedi, men i främsta rummet bör det vara ett allmänt intresse att få klarhet i saken. Detta är inte mindre viktigt, därför att det här är fråga om ett särfall, det styrker bara behovet av upplysning på detta område.

Fredrika Bremerförbundets årsmöte.

Fredrika Bremerförbundets årsmöte hölls i Ystad den 14—15 juni under ordförandeskap av fru Lizinka Dyrssen. Ett tjugotal av förbundets kretsar voro representerade. Första diskussionen vid mötet gällde »Åtgärder mot arbetsovilliga och samhällsvådliga kvinnor» med inledningsföredrag av fröken Gertrud af Klüntberg samt doktor Karolina Widerström. Fröken af Klüntberg framförde i huvudsak samma synpunkter, som innehållas i den

Den upproriska 8:an.

(Först. fr. sid. 1.)

trängre familjekretsen, som består av tio personer.

Min man såg riktigt lycklig ut, jag förstod först nu vad han lidit under modets tyranni den arme. Mina döttrar sade inte vad de tyckte, de räddade sig med orden: "jag tror mor har skaffat sig en stilkänning", vilket ju var en djup osanning.

Men min äldste son såg mycket överraskad ut och sade:

— Mor har en riktigt stilig figur.

Och så rodnade han.

För det har jag.

8:a n.

För sommaren

Sol- och tvättäta bomullstyger, gardiner, trasmattor m. m.

Julie Werner

Biblioteksgatan 11, 2 tr. h. (Hötel Plaza)

på annat ställe i dagens nummer omnämnda petitionen till socialministern, alltså ett förordande av det von Kochska lagförslaget med vissa ändringar. Doktor Karolina Widerström betonade särskilt vikten av att skapa en högre könsödelig uppfattning bland såväl män som kvinnor, och följde de linjer som uttryckas i hennes reservation i höstas mot Fredrika Bremerförbundets uttalande över det von Kochska förslaget. I den efterföljande diskussionen yttrade sig representanter för såväl den ena som den andra riktningen.

Belysande siffror.

Inom kommerskollegium har nyligen verkställt och slutförts en utredning rörande den svenska arbetskraften vid industrin under år 1925, därvid även kvinnornas och de minderårigas förekomst inom industrin ingående behandlats. Det är ett mycket intressant och belysande material, som denna utredning lämnar.

Man märker först och främst hur hela arbetarstammen inom industrin vuxit under de senaste åren. 1923 sysselsattes 358,083 arbetare, år 1924 var siffran 379,523 och 1925 hade den ytterligare stigit till 391,692. Kvinnornas förekomst inom industrin har icke ökat i samma proportion, tvärtom minskats. Den största kvinnliga arbetarstammen hade vi under tidsperioden 1901—1910, då den procentuella siffran för hela rikets vidkommande utgjorde 27,3 proc. Denna siffra har redan reducerats år från år och var år 1924 25,5 proc. och år 1925 25,3 proc. eller 98,978 kvinnor och minderåriga. — I denna siffra är även medräknat manliga minderåriga, av vilken anledning är oss obekant.

Utredningen har också omfattat en fördelning på de olika länen i riket av den kvinnliga arbetarstammen inom industrin. Härav framgår, att denna är störst i Älvsborgs län, där den utgör 39,7 proc. av den totala arbetskraften. Stockholms stad kommer i andra rummet med 35,7 proc. av hela arbetarantalet eller 14,293 kvinnor. Lägsta siffran finner man naturligt i Norrbotten, där den totala arbetsstyrkan är 7,587 personer, av vilka 663 äro kvinnor och minderåriga eller endast 8,7 proc. av hela arbetarstammen.

Mycket intressant är också att studera siffrorna för de bägge könen förekomst inom olika grenar av industrin. Inom vissa industrier dominerar fullständigt den kvinnliga arbetskraften, t. ex. inom chokladindustrin (83,1 proc.) inom tobaksindustrin (81,6 proc.) och inom textil- och beklädnadsindustrin (72,2 proc.). Inom träindustrin, metall- och stenindustrin m. fl. yrkesgrenar förekomma kvinnorna däremot mycket sporadiskt. Inom träindustrin är siffran exempelvis endast 1,2 proc.

ver ändring, så är det visserligen det bekvämaste att anförtro denna ändring åt "de nya släktenas krafter", men det var ju alltid efter-oss-syndafloren-politikens ödesdigra grepp, som gärna draperar sig i en förnäm världsvishets vemodiga leende över allts fäfänglighet. Om vi måste försöka en reform, så är det icke därför att vi tro oss visare än föregående släkten eller därför att vi tro allt vara hjälpt därmed, eller därför att vi inte inse, hur relativt och bristfälligt allt sådant reformarbete är. Utan det är därför, att vi tro oss vara här, inte för att lägga armarna i kors och låta historien sköta sig själv utan för att — låt vara i fåvitsko — göra vårt bästa.

För att nu få ett något så när redigt om ock förenklat grepp på det invecklade problemet om statens skiljande från kyrkan, så skulle jag vilja föreslå att man ser den ur tre synpunkter — ett gammalt gott schartauanskt dispositionsknep. Människor i vår kulturmiljö torde nämligen med hänsyn till deras ställning till kristendomen kunna indelas i tre kategorier.

1) De religiöst indifferent.

2) De mot kristendomen positivt fientliga, vare sig nu att de vilja ersätta den med en högre och förnämligare religion eller med — ingenting.

3) De som betrakta kristendomen som den form, vari västerlandets etiska och religiösa krafter kunna få sitt bästa uttryck, vare sig i dess nuvarande utgestaltning eller genom en evolution, som dock icke avbryter kontinuiteten.

1) Jag skall icke länge uppehålla mig vid den första kategorien redan av det skäl, att för de reli-

Till min bror Georg

Av John Keats.

(Övers. av Erik Blomberg.)

Så många under jag i dag har

sett: —

Först solen då hon kysste morgongrät
ur nattens öga; — kvällens gyllne ståt,
som liv åt lagerkrönta skuggor gett; —

och havet, blågrönt, svallande och brett,
med skepp och klippor, planer och försåt
och sållsamt mummel, som man ger sig åt
i arubbel över allt som sker och skett.

Och, kära Georg, medan pennan gått,
har Cynthia lyft på silkesgrå gardiner,
i smyg som hade hennes bröllop stått
i denna natt, som så förrädiskt skiner.
Men bror om du ej fanns att tänka på,
vad vore skyns och havets under då?

För hedersgåvor:

ORREFORS

En Orrefors-pjäs är ett individuellt konstverk, signerat av någon av artisterna Gate och Hald. Den är därför en sak av värde att ha och sålunda tacksam att ge som present vid högtidstillfällen. Vi sälja såsom Orrefors försäljningsmagasin glaset till brukets egna priser. Se den permanenta utställningen i vår butik i Konserthuset!

SVENSKA
GLASMAGASINET

Konserthuset.

Tel. 10 11 & Norr 58 38.

giöst indifferent ju problemet mellan kyrka och stat inte kan vara särdeles brännande. De se i regel på det hela med en förnäm axelryckning. Om de försvara statskyrkan, vilket väl i regel är fallet, så sker det dels därför att de i allmänhet äro att finna i de s. k. samhällsbevarande kretsarna, dels av en slags lam och ljum esteticism. Vanligen inskränker sig nämligen deras erfarenhet av denna kyrkas religiösa sida till en julotta i Dalarna med slädar och faclor eller ett eller annat bröllop i en vacker landskyrka, högtidligt klädd och förhöjd helst av ett antal vackra uniformers därvaro. För dem är statskyrkan ett vackert museiföremål, som bör bevaras. Det måste erkännas, att det argumentet snarare stämmer en mot än för densamma. Väl är det en sund känsla av kontinuitet med kulturarvet och gångna släkten, som bjuder oss att hålla kärt det som är gammalt och fornt. Och det är därtill en känsla, som bjuder oss varsamhet vid reformering. Förvisso behövdes mera historiskt sinne och historisk bildning t. ex. i våra demokratiska rörelser, särskilt i deras ytterlighetsformer; varje även den flyktigaste blick i ett sådant blad kan övertyga en därom. Världen var icke tills nu ett därhus eller en kriminalanstalt — det levde som bekant, tappra män redan före Agamemnon — och den har inte heller nu helt plötsligt blivit fylld av en hop visa män som på pricken veta hur ett idealsamhälle skall se ut. Vad Vitalis Norström alldeles riktigt säger om de kristna dogmerna, att det inte står rövare och banditer bakom dem, gäller också om de protestan-

Längs horisonten.

(Forts fr. sid. 1)

Rysslands sida. Det blir sålunda ett slags balans, betingad av det ömsesidiga trycket. Men det är en balans på eldfängd grund. De senaste händelserna visa att man inte ostraffat handskas värdslost med vägen. Ty vem åtager sig att återställa den en gång förlorade jämvikten?

Misstro.

Det finns ännu en punkt i Europa, där en för vanliga ögon minimal händelse åstadkommit en allvarlig konflikt mellan två länder. Det gäller Jugoslavien och Albanien, som avbrutit de diplomatiska förbindelserna med varandra närmast av följande anledning. En dragoman, d. v. s. tolk vid den jugoslaviska beskickningen i Albanien huvudstad Tirana beskyldes för spioneri för Jugoslaviens räkning och häktades av albanesiska myndigheter.

Jugoslaviens regering protesterade mot häktningen och framhöll, hurusom en beskicknings tolk är i besittning av exterritorialrätt, d. v. s. är underkastad endast hemstatens rätt. Härpå svarade Albanien att tolken ifråga vore albanesisk medborgare och sålunda i varje fall stode under Albanien's rätt.

Man väntade sig snar förlikning, men istället blev tonen i underhandlingarna allt skarpare. Det är lätt att se efterverkningarna av gamla tvister i detta oproportionerliga vredesmod över en obetydlig sak. Som bekant var det inte länge sedan det s. k. Tirana-avtalet mellan Italien och Albanien förorsakade en obehaglig spänning mellan Albanien och Jugoslavien, vilket senare med missnöje såg att Italien alls uppträdde på Balkan. Jugoslavien har nu tagit den häktade tolken till förevändning att lägga sin misstro mot Albanien i dagen.

Albanien i sin tur har anmält saken för Nationernas Förbund. Emellertid äro tydligen övriga makter överens om att söka undvika sakens behandling där. Den skulle därigenom få allt för stora proportioner. Man hoppas att tvisten skall kunna biläggas och en lämplig förövändning finnas för Jugoslavien att skicka tillbaka sin minister till Tirana. Italiens lugna hållning erkännes med tacksamhet av pressen i de olika länderna. Det är slutligen på detta lugn som den lyckliga lösningen beror.

tiska statskyrkorna. Icke desto mindre skulle ju historien bli ett evigt på stället marsch om det historiska såsom sådant skulle sanktioneras som gudomligt. Och jag förmodar, att åtminstone de av statskyrkans egna präster, hos vilka det finnes anda och salt — kanske äro de fler än man är benägen att tro — betacka sig för äran att vara — museiföremål. Det är nästan genant att få stöd just från ett håll, där man är så komplett likgiltig för kyrkans djupaste livsintressen. Det liknar betänkligt det där estetsnobbande intresset för folket, som tar sig uttryck i Folkdanskklubbar på Skansen, men som är alldeles för fint för att dra träskostövlarna på och sätta hand till plögen, vilket däremot behövs, om man verkligen vill verka för folkets sak.

Säga vad man vill om de frireligiösa, det är dock, tror jag, något befriande i att man hos dem slipper denna förnäma esteticism. Jag vill ge mera för en av dessa, som t. ex. trotsande sin egen klass och sin egen omgivning förvisso om hög bildning vittnande fina löje eller öppna hän för att t. ex. i frälsningsarmén verka för de fattigas, de fysiskt och moraliskt vanlottades och avsigkomnas sak, än för de nio och nittio kultursnobbar, för vilka allt detta på sin höjd kan ge anledning till ett spirituellt middagsskärer eller några halvt beundrande, halvt medlidsamma axelryckningar.

(Forts. o. slut i nästa nr.)

Nytt för Sverige.

Bad i varje svenskt hem är nutidens lösen. "Hygieniskt Frotterbad" kan anordnas i vilket rum som helst o. kostar ingenting i bruk. Begär prospekt A.-B. Specialindustri, Drottninggatan 10, Stockholm.

Sommar-Strumpor

i våra bekanta stora kvalitets- och färgsortimenter.

Merceriserade

1,50 1,75 1,90 2,25 2,50 2,75 3,75

Merceriserade med ylleula

2,75 2,90 ANOKA 3,25

Silke

2,90 3,75 4,50 5,50 6,50 7,50 9,75

Kaisers Silkesstrumpor

7,60 10,00

Silkesstrumpor med yllefoder

7,50

Silke och Linne 6:50 7:50

Utrangerade färger

0,50 0,75 0,90 1,10 1,50

Ha kostat tredubbelt förut.

Korsett-Fabrik

Au Corset Gracieux

Drottninggatan 66

Norr 5484.

Tel. 11790.

Dåsighet och Olust

är enligt vetenskapen bevis på dåligt blod och otjänliga ämnen i kroppen, gifter som måste rensas bort.

Fruksalt-Samarin renar effektivt blodet, befriar magen och tarmarna från osunda samlingar, utdriver den skadliga urinsyran från kroppen, är välgörande för levern och njurarna.

Fruksalt-Samarin utför en grundlig invärtes rengöring vilket sätter kroppen i god form, därför är det hälsobringande att dagligen dricka Fruksalt-Samarin. Pris pr fl. kr. 2.50 säljes å apotek, hos Drog- och Färghandlare m. fl.

Cederroths Tekn. Fabr., Stockholm

Sjukvårds- och Förbandsartiklar

Kirurgiska Gummivaror, Bandager alla slag, Elektriska Hörapparater, Induktionsapparater, Åderbräckstrumpor, Bräckband, Ryggställare, Grosskorsetter och Gördlar, Brösthållare, Lungsyddare, Skölkänner, Liggdynor, Dambindor, Barnvårdsartiklar alla slag m. m. Besök eller tillskriv oss. Illustrerade kataloger gratis.

Magasin Special

Vesterlånggatan 66
(Ingång i Passagen)
Birger Jarlsgränd 9
STOCKHOLM

Klararestauranten

— f. d. Klara Hushållsskola —
Drottninggat. 21 B. Tel. N. 25882

Måltider

Helinackord, för mån. 70 kr.

Tesupéer à la carte kl. 6—9.

Arrangemang av:

Bröllop, begravningar och festliga samkväm intill kl. 12 m.n. ev. 2 fm. Klubblokaler m. m.

Allt till lägsta priser.

Vördsamt O. A. Jonsson.